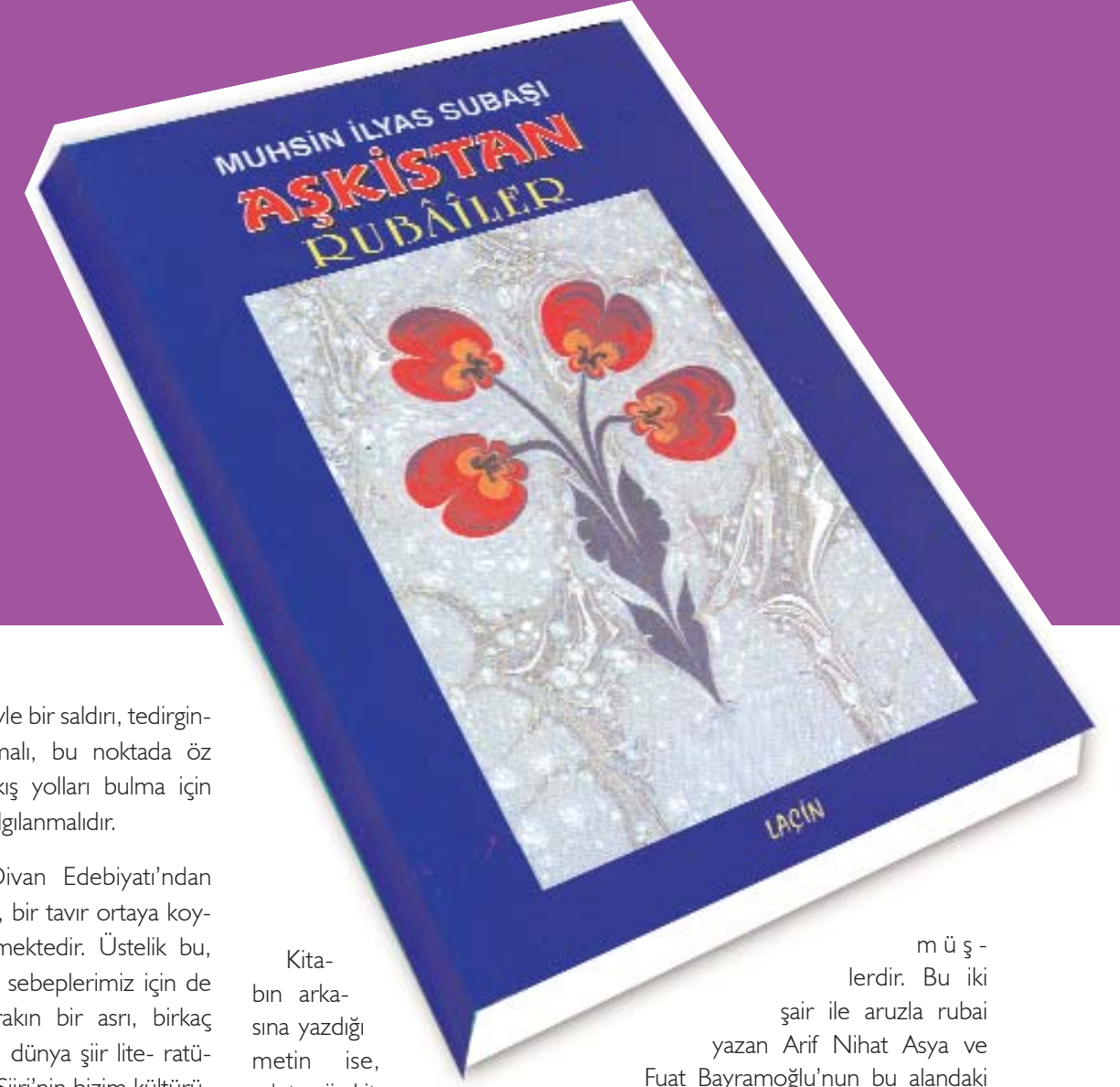

Aşkistan ve Rubailer

Kitap | Enes PALA

“Divan Edebiyatı, bazı şairlerin eserlerinde, dili itibariyle halka hitap etmiyor gözükse bile, duyguyu kavrama ve yayma, estetik değerlerimizi ifade olarak bize aittir.”

Muhsin İlyas Subaşı, geçtiğimiz yıl, Türk edebiyatında eser veren şairlerden farklı bir eserle geldi gündeme; Aşkistan... Bu, aruzla yazılmış bir şiir kitabıydı. Muhsin İlyas Subaşı, ilk kitaplarında zaman zaman aruz denemeleri yapmış olsa da, böyle müstakil bir kitabı yoktu. Aşkistan bu bakımdan önem taşımaktadır.

Biz kitabın üzerinde durmadan önce, kendisinin, Divan Edebiyatı üzerine yazdığı bir yazıdan bazı alıntılar yapmak istiyoruz:

“Divan Edebiyatı, bütünü dikkate alınırsa, dil olarak daha çok Farsça ve Arapça kelime ve terkipleri kullanır. Zaten buna karşı çıkanların dayanağı da budur. Onlara göre, bu dil kültürümüzden çekildiğine göre, Divan Edebiyatı da böyle bir

taşıyıcılığının bedelini geri plana atılarak ödemelidir. Bu garâbeti savunanların bilmediği çok şeyden bize göre en önemlisi şudur:

Batı Medeniyeti, bizim kültür değerlerimizi hesaba katarken, edebiyatta, hele hele şiirde yalnızca Divan Edebiyatı'nı dikkate almaktadır: Çünkü, Osmanlı Edebiyatı, tamamıyla Şiir Edebiyatı'ndan meydana gelmektedir. Buna “Şiir Medeniyeti” de diyebiliriz.

Yeni yüzyıla Batı tarzı şiirde hayli mesafe almış olarak girdiğini iddia edenler, bekledikleri genel kabulü görememektedir. Bunun sebebi de bütünüyle değerlendirdiğimiz zaman bizim yeni tarz şiirimize bizim ruhâniyetimizin, bizim duygu estetiğimizin, heyecanlarımızın, umutlarımızın yeterince sinmiş olduğunu

iddia etmek zor olmaktadır. Bugün Divan Şiiri'nin, bırakın Gazeli, bırakın Kasideyi, bırakın Mersiyeyi, bir Berceste mısraya sığdırdığı iç dünyamızı günümüzün tarzıyla ancak kocaman bir şiirde verebilmekte zorlanmaktayız. Böyle bir ret mantığının arkasında biraz da bu âcizliğin dayanılmaz açmazını aramak lazımdır.

Bence Divan Edebiyatı, herhangi bir koruma içgüdüsüne sığınacak kadar zayıf değildir. O kendi gücüyle ayakta durmaya devam edecektir. Bizde olmasa bile, Batı kaynaklarında devam edecektir. Şiir, tarihten daha gerçektir. O insanın iç tarihidir. Siyasi problemleri çözemeyenlerin edebî problem çözümlerini yadırganamaz. Küçük düşünenlerin büyük idealleri olamaz.

yacağı için böyle bir saldırı, tedirginlik doğurmamalı, bu noktada öz eleştiri ve çıkış yolları bulma için uyarı olarak algılanmalıdır.

Bugün, Divan Edebiyatı'ndan beslenenlerin, bir tavır ortaya koymaları gerekmektedir. Üstelik bu, kendi varoluş sebeplerimiz için de gereklidir. Bırakın bir asrı, birkaç asır da geçse, dünya şiir literatüründe Divan Şiiri'nin bizim kültürümüzü temsil gücünü kırmaları mümkün değildir. Ona sahip çıkanların da ona saldıranların da bilmesi gereken esas gerçek bu olsa gerektir bence. Bunu fark edebilirsek, her iki taraf da kendi zaafını gözden geçirme şansını yakalamış olur ki, kültürümüz adına en çok buna ihtiyacımız vardır...” (Muhsin İlyas Subaşı, Şiirden Şuura, s. 119. Nesil Yayınları, İstanbul-2004)

Yazar, böyle bir dikkat noktasına sahip olunca, yarın birileri çıkıp, “Böyle diyorsun ama, sen de şairsin. Aruzla neyin var?” Kaygısını duymuş olacak ki, böyle bir soruya muhatap olmamak için olmasa bile böyle bir hassasiyetin gereği olarak Aruz'la şiir kitabı çıkarmış.

Kitabın arkasına yazdığı metin ise, adeta şiir kitabının “Önsöz”ü niteliğinde. Şair burada tezini izah ediyor:

“Aşkistan'daki rubailerin tamamı, Divan Edebiyatı şiir anlayışı içerisinde, rubai formuna uygun olarak aruzla yazılmıştır. Benim şiir tarzımın bir parçası haline gelen birkaç kelimenin dışında, Arapça ve Farsça terkiplere yer vermemeye özen gösterdim. Bununla da, bir şeyi daha ifadelendirmek istedim: Arzu edilirse, bugünkü Türkçe'mizle de aruz şiiri yazılabilir. Bunun en yetkin örneklerini Mehmet Âkif Ersoy ve Yahya Kemal Beyatlı vermişlerdir. Üstelik bu, Âkif'de halk irfanını, Beyatlı'da ise entelektüel düşüncenin ifade tarzı olarak ilgi gör-

müşlerdir. Bu iki şair ile aruzla rubai yazan Arif Nihat Asya ve Fuat Bayramoğlu'nun bu alandaki çalışmalarının tamamlayıcısı olmak iddiasında değilim, ama o yolun ucunda ufka yürüyen bir inanmış olmayı istedim...”

Divan Edebiyatı, bazı şairlerin eserlerinde, dili itibariyle halka hitap etmiyor gözükse bile, duyguyu kavrama ve yayma, estetik değerlerimizi ifade olarak bize aittir. İmparatorluk aydınının yedi asır boyunca yaşattığı bir edebiyatı, tarihi miras açısından olsun sahiplenmek, korumak ve yarınki nesillere taşımak, geçmişimizin gücünü ve derinliğini ifade bakımından gereklidir.

Böylece, başkalarının karşı çıkmasını bir kenara bırakarak, bu edebiyattan beslenenlerin de kendi sorumluluklarının farkında olması

yönünde bir uyarı ışığı yakmış olayım, dedim.

Umarım, böyle bir niyet ve sorumluluğun ürünü olan bu eser, gayesine hizmet etmiş olacaktır.” (Muhsin İlyas Subaşı, Aşkistan, kapak yazısı)

Kitapta yer alan şiirlerin tamamı “Rubai”. Kitap 101 adet rubai’den oluşuyor. Subaşı ilk rubaisini ‘Divan Edebiyatı’ geleneğine sadık kalarak, “Münacat” tarzında yazmış:

Rabbim, Sana hamdolsun, ne verdinse bana,
Geldimse, Senin lütfunla geldim cihana.
Sevmek ve sevilme en büyük armağanın,
Paylaşmaya güç ver servetinden, alana...

Münacat tarzındaki birkaç şiirinden sonra, Naat rubailerini var. Arkasından, çoğunluğu ilâhi aşk olmak üzere değişik konularda rubailer. Biz herhangi bir tercih yapmadan, geneli hakkında fikir versin diye, 50. Rubai’yi buraya alıyoruz:

Yağmur yıkasın gönlümde, senden geleni,
Tutsun gecenin koynunda, sensiz güleni.
Ben, bin çilenin kahrında pişmiş gibiyim,
Göster bana, yâr koynunda dertsiz öleni!

Şair 100. Rubaisinde şairleri anlatıyor:

Şâir, hayalinden geçenin saf dilidir,
Şâir, yaşanan bin çilenin bülbülüdür,
Ondan açılır gönlümüzün nağmeleri,
Şâir, bize aşkın sunulan ak gülüdür.

Son şiir ise şiirin poetik yorumu gibidir:
Şi’rin yüreğimden süzülen meyvesi bu,
Gurbet dili, gönlün sesi, Hak bestesi bu,
Bunlar bana yükler gecenin tilsimini,
Ulviği Hak’tan bileceksen, sesi bu!..

Türk şiirinin güçlenerek yarınlara taşınması bakımından bu tür çalışmaların artırılmasının faydalı olduğunu düşünüyoruz. Subaşı, belki de bir tepki şuuruyla da olsa, bu çalışmayı başlatmış. Umarız, bunun arkası gelecektir. Özellikle genç şairlerimizin böyle bir yönelişe girmeleri, hiç olmazsa, arada bir “Divan Tarzı”nı denemeleri, bu geleneği besleyen damarlara geri dönmemiz bakımından oldukça faydalı olacaktır. Şairi kutluyoruz.